

‘Multifunctionele landbouw heeft wel degelijk potentie in ons land’

Het ministerie van LNV kent een grote waarde toe aan multifunctionele landbouw. Maar de ondernemers moeten het zelf tot een succes maken. De taak van het ministerie is vooral ruimte geven. Dit zei Annemie Burger als directeur Landbouw tijdens de slotbijeenkomst van het onderzoeksprogramma Systeeminnovatie multifunctionele bedrijfssystemen, op landgoed De Olmenhorst in Lisserbroek.

‘Hebt u enig idee hoe populair u bent?’ Met deze vraag richt Annemie Burger zich tot de agrariërs in de zaal. Annie van Wichen, varkenshoudster in Niftrik: ‘Wij zijn populair bij 70 tot 80 procent van de burgers. Hoe dat komt? Onder meer door verbreding van agrarische bedrijven met andere activiteiten, waardoor we iets meer in contact komen met de burgers.’

Haar schatting is te bescheiden. Burger: ‘Uit het meest recente onderzoek blijkt dat u kunt rekenen op de steun van zeker 90 procent van de bevolking! Weinig ondernemers die op zoveel steunbetuiging kunnen rekenen. Dit is niet alleen goed voor uw zelfvertrouwen; het biedt ook kansen voor nieuwe initiatieven. Nu moeten we niet allemaal een veldje vrijmaken voor tien caravans en vijf tenten. Dat is niet passend voor alle problemen in de landbouw. We hebben een nieuwe strategie nodig. Minister Veerman ziet verbreding niet als panacee voor alle kwalen, maar wel als een reële strategie voor de toekomst. Er zal sowieso veel veranderen: de overheid zal minder zorgen vóór en meer zorgen dát. Agrariërs zullen meer hun eigen broek moeten ophouden en keuzes moeten maken’, houdt Burger voor. ‘Bijvoorbeeld: ga ik mijn bedrijf vergroten, me richten op kwaliteitsverbetering, moet ik stoppen of moet het anders: verbreding?’

LNV noemt verbreding een optie in stedelijke omgevingen, waar agrariërs in een mooi landschap activiteiten kunnen aanbieden en dan vooral samen met andere partners. ‘Verbreding heeft een maatschappelijk nut. Het verbindt de stedeling met wat op het platteland gebeurt: zijn voedsel komt er vandaan. Verbreding heeft wel degelijk potentie in ons land. Je hoeft geen landbouweconoom te zijn om dat te zien.’

>> Verdubbeling

LNV schat dat de komende tien jaar de inkomsten uit multifunctionele landbouw kunnen verdubbelen naar 1 miljard euro. ‘Dat gebeurt niet als het ministerie aan de kant blijft staan kijken. Maar op de eerste plaats zijn het de ondernemers die het moeten doen’, meent Burger. ‘De ondernemers moeten zich professionaliseren in verbreding en van

elkaar en van onderzoekers leren. Agrariërs moeten zich organiseren in koepels om hun tak van verbreding succesvol te maken.’ Hans van Stokrom van het Landelijk Steunpunt Landbouw en Zorg heeft een punt. ‘LNV adviseert ons te organiseren, maar wil het niet ondersteunen. De financiering van ons steunpunt stopt.’ Burger legt uit dat het niet strijdig is met wat ze zegt. ‘We hebben ervoor gekozen dit soort koepels tijdelijk te ondersteunen om het in de benen te krijgen. Het is niet onze bedoeling koepels structureel te steunen. Als de subsidie stopt moeten ondernemers het zelf kunnen rooien.’

>> Beren van de weg

Wat Burger wél als taak van het ministerie ziet, is zoveel mogelijk beren van de weg te jagen door ruimte te scheppen in de regelgeving. ‘Want onze bestaande wetten zijn vaak niet berekend op nieuwe takken van sport. Dat geldt ook voor provincies en gemeenten. We moeten gezamenlijk kijken hóe het kan en niet bij voorbaat zeggen: het kan of mag niet. Een andere weg naar het succes van multifunctionele landbouw is investeren in onderzoek en onderwijs. Eenderde van het budget van LNV gaat daar naartoe.’

De vragen over de ruimte in de regelgeving barsten los. Fruitteler Ton Verbeek: ‘Met een groepje agrariërs proberen we elkaars producten in onze winkels te gaan verkopen. We lopen echter tegen regelgeving aan. We zijn al twee jaar met de gemeente bezig met een vergunning voor uitbreiding van onze winkels. Kunt u ons helpen, bijvoorbeeld met een A4-tje waarop het ministerie een concrete boodschap aan de gemeente meegeeft?’ Burger: ‘Je kunt van ons niet verwachten dat wij oproepen tot het negeren van nationale overheidsregels. Maar als we dit soort dingen tegenkomen, hoort dit thuis op het bord van de overheid*. Dit is hét probleem waar de verbrede landbouw mee zit. We doen, zeker weten, nog niet genoeg. Maar we kunnen ook niet alle 500 gemeenten en hun ambtenaren aansturen. Wel kunnen we overleggen via hun koepels (VNG, IPO).’

>> Strijdbaarheid

Boerin Franka Swinkels is strijdlustig. Zij wil zich niet door regelgeving laten beperken. 'Pioniers lopen nu eenmaal tegen allerlei dingen aan. Als we ons daardoor laten weerhouden, komen er nooit innovaties. Regels zijn nooit zover als de pioniers, maar we gaan toch door. Uiteindelijk zal het toch lukken.' Burger vindt die strijdbaarheid prachtig. 'De kunst is om je als ondernemer niet uit het veld te laten slaan en door problemen heen te komen.'

Ze geeft dan aan hoe belangrijk dat doorzettingsvermogen is om verder te komen. 'Het belang van multifunctionele landbouw is dat het openstaat voor de samenleving. Boeren en boerinnen treden op als gastheer van het platteland. Door verbreding gaat het platteland weer

leven voor de stad. Het zorgt een goed imago van de landbouw en dat legt vervolgens weer een goede basis voor verbrede landbouw. En zo is de cirkel rond.'

** Inmiddels heeft LNV een notitie naar gemeenten gestuurd met de boodschap ruimhartiger met ruimtelijke ordening om te gaan om verbreding een kans te geven.*

>> Vier jaar onderzoek samengevat in een brochure, een cd-rom en een spel

Annie Burger gooit de dobbelsteen en komt uit bij een debatvraag. 'Boeren die aan soortenbescherming doen, moeten financieel extra beloond worden', leest ze op. Ze gaat hierover in debat met akkerbouwer Henk Scheele. Het Groot Agrarisch Kansenspel is een luchtige onderbreking op deze bijeenkomst, maar heeft een serieuze ondertoon. In het spel zijn de resultaten van vier jaar systeeminnovatieonderzoek aan multifunctionele bedrijfssystemen verwerkt. Samen met de brochure en de cd-rom, krijg je een goed beeld van wat is bereikt en wat er nog moet gebeuren om de multifunctionele landbouw te professionaliseren. Daaraan wordt nu verder gewerkt in het vervolgprogramma multifunctionele bedrijfssystemen.

Meer informatie: andries.visser@wur.nl of gerard.migchels@wur.nl en www.syscope.nl.

Over het onderzoek aan multifunctionele bedrijfssystemen is een brochure met cd-rom verschenen: '....Wat is natuur nog in dit land?'

De brochure is te bestellen via Anna.Zwijenburg@wur.nl